

บทที่ 3

ขั้นตอนและวิธีการสืบสวนและสอบสวนติดตามคนหาย

1. เทคนิคและวิธีการสืบสวน

เทคนิคและวิธีการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวนในการติดตามคนหายในประเทศไทย โดยมีเทคนิค 3 ประการใหญ่ ๆ คือ 1) ข้อเท็จจริงหรือข่าวสารต่าง ๆ (Information) 2) การซักถามปากคำ (Interrogation) และ 3) เครื่องมือเครื่องใช้ซึ่งช่วยในการสืบสวน (Instrumentation) โดยมีรายละเอียดดังนี้ (กองบัญชาการตำรวจ, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2543)

1) ข้อเท็จจริงหรือข่าวสารต่าง ๆ (Information)

หมายถึง ความรู้ต่าง ๆ ที่พนักงานสืบสวนสอบสวนรวบรวมได้จากบุคคลอื่น ปกติมีอยู่ 2 ชนิด คือ

(1) ข่าวสารที่ได้จากแหล่งปกติ เช่น พลเมืองดี หลักฐานประวัติของบริษัท ห้างร้าน จากแฟ้มหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น

(2) แหล่งที่มาพนักงานสืบสวนจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษซึ่งถือว่าเป็นความรู้ของพนักงานสืบสวนสอบสวนได้มาจากการรวบรวมจากแหล่งที่ได้เพียงเฉพาะไว้ เช่น สายลับ พนักงานตามบาร์ อาบอบนวด คนขับรถแท็กซี่ เจ้าของและลูกจ้างสถานที่บริการทั่วไป บุคคล พันโท หรือผู้ที่คุ้นเคย เป็นต้น การแสวงหาข่าวสารต่าง ๆ ได้แก่

- ร้านตัดผมหรือร้านตัดผม เจ้าของร้านตัดผม ช่างตัดผม หรือคนงานในร้านตัดผม มักจะได้ยินได้ฟังบุคคลหลายประเภทที่มาตัดผมพูดคุยกัน ถ้อยคำที่พูดอาจติดหูและมีประโยชน์ในการสืบสวน ยิ่งเป็นร้านตัดผมหรือเสริมสวยความงามสตรียิ่งเป็นแหล่งนัดพบและสนทนากันถึงเรื่องราวของบุคคลอื่นยิ่งกว่าที่อื่น

- พ่อค้าหรือคนขายของ อาจสังเกตลักษณะอันผิดสังเกตบางประการของลูกค้าหรือผู้ที่มาซื้อของ เช่น มีเงินมากกว่าปกติ หรือใช้จ่ายฟุ่มเฟือยให้สงสัยว่าอาจได้มาโดยไม่สุจริต

- ไนต์คลับหรือคาบารेट สถานที่เต้นรำ ร้านขายสุราอันเป็นสถานที่หย่อนใจ เจ้าของผู้จัดการ หรือคนในสถานที่เหล่านี้ ย่อมรู้จักบุคคลที่เข้ามาเที่ยวเตร่ และอาจรู้ความเป็นไปของบุคคลเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี

- ร้านถ่ายรูป เจ้าของร้านอาจรู้เรื่องราวเกี่ยวกับรูปภาพของบุคคลที่มาจ้างถ่ายรูป ล้างอัด หรือมีรูปที่บุคคลมาถ่ายไว้

- พนักงานของบริษัทต่าง ๆ บุคคลเหล่านี้อาจจำลักษณะพิเศษหรือแปลกประหลาดของบรรดาหีบห่อ กระเป๋าเดินทาง หรืออาจจำผู้โดยสาร และบุคคลที่มาส่งผู้โดยสารได้

หากบุคคลหรือหีบห่อดังกล่าวอยู่ในข่ายของการสืบสวนแล้ว พนักงานเหล่านั้นอาจให้ความสว่างแก่ผู้สืบสวนได้

- โรงพยาบาล ทัศนสถาน แพทย์ ทันตแพทย์ ตลอดจนบุคคลที่ทำงานในสถานที่ดังกล่าวย่อมรู้จักตัวบุคคล ที่อยู่ ตลอดจนความเป็นไปและนิสัยใจคอของบุคคลในเขตท้องที่ที่ตนต้องทำงานเกี่ยวข้องด้วย

นอกจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คนขับแท็กซี่ คนงานตามอู่ซ่อมรถยนต์ โรงงานอุตสาหกรรม ร้านซ่อมอาวุธปืน ช่างประปา ไฟฟ้า ผู้มีอาชีพเป็นเลขานุการ เหล่านี้อาจจะเป็นประโยชน์ในการสืบสวนทั้งสิ้น แม้แต่ผู้ต้องหามบางคนที่ถูกควบคุมอยู่ตามสถานีตำรวจก็อาจรู้ความเป็นไปและความเป็นจริง ในคดีที่เกิดขึ้น ตลอดจนรู้จักผู้ทำคดีอื่นๆ ได้ หากผู้สืบสวนได้ให้ความเห็นอกเห็นใจในหน้าที่ตามสมควร ก็อาจจะเกิดประโยชน์ได้เช่นกัน โดยเฉพาะผู้หญิงโสเภณีก็อาจให้ประโยชน์ในการสืบสวนได้ไม่น้อย

ในจำนวนเครื่องมือสืบสวนทั้ง 3 อย่างนั้น แต่ที่ปรากฏข่าวสาร (Information) เป็นเรื่องสำคัญที่สุด เพราะสามารถให้คำตอบได้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด ใครเป็นผู้รู้ผู้เห็น การที่จะทราบว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือใครเป็นผู้รู้เห็นในการกระทำความผิด หรือผู้กระทำความผิดมีสาเหตุในการกระทำความผิดนั้นต้องสอบถามจากผู้รู้เห็น หรือจากผู้ไม่ประสงค์ออกนาม ซึ่งเป็นไปได้ว่าทำได้ง่ายและสะดวก เมื่อรู้ว่าผู้ใด หรือสงสัยคนใดเป็นผู้กระทำความผิดก็สามารถตั้งแนวในการสืบสวนได้ตามลำดับขั้นต่อไปอย่างถูกต้อง มิใช่เป็นการทดลองซุ่มไปเรื่อย ซึ่งบางครั้งอาจกล่าวได้ว่าในคดีความผิดที่ประกอบโดยอาชญากรรมมีอาชีพ คดีฆาตกรรม หรือคดีซึ่งคนร้ายมีประวัติการกระทำความผิดมาแล้ว คดีอาจคลี่คลายได้ด้วยข่าวเล็กๆน้อยๆ จากคนพินโทษ จากพวกเสพหรือติดยาเสพติดให้โทษ จากคำสนทนาที่ฟังได้จากพนักงานตามบาร์หรือไนต์คลับ อาบอบนวดที่อยากรู้อยากเห็นการหาข่าวนั้น อาจจะไปด้วยตนเอง หรือใช้บุคคลอื่นไปก็ได้ ซึ่งมีอยู่หลายวิธีในการติดตามข่าว เช่น

- การเฝ้าจุดและสะกดรอย คือมอบหมายให้บุคคลเข้าทำหน้าที่ติดตามผู้กระทำความผิดหรือผู้สมคบ หรือผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพื่อสืบสวนไปถึงบุคคลและข้อเท็จจริงอื่นๆเพื่อทราบข้อเท็จจริงที่แน่ชัด การเฝ้าจุดจะต้องใช้ความอดทนและพากเพียร ต้องอาศัยความชำนาญ มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า

- วิธีนกด่อ คือการใช้บุคคลเข้าไปเป็นสายเพื่อล่อลวงให้คนร้ายหรือผู้ต้องสืบสวนหลงเชื่อ แสดงตัวหรือเผยวิธีการที่ผู้สืบสวนพึงประสงค์ออกเพื่อทำการจับกุมหรือปรากฏหลักฐานในการกระทำความผิดนั้น

- การเข้าเกลียว คือการปลอมตัวระหว่างเข้าไปติดต่อกับคนร้ายโดยตรงหรือส่งสายการหาข่าวนั้น ไม่ว่าจะเป็นการเฝ้าจุดหรือสะกดรอย วิธีนกด่อหรือวิธีเข้าเกลียวนั้นจะต้องอาศัยการอำพราง (UNDERCOVER) ซึ่งเป็นเทคนิคการปฏิบัติงานทางราชการสืบสวนชั้นสูง เพื่อเป็นการปกปิดวัตถุประสงค์ที่ต้องการในระหว่างที่ค้นหาความจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน การ

อำนาจจะต้องพิจารณาคาดการณ์ล่วงหน้า กำหนดรูปแบบที่จะต้องนำไปเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ต่างๆ ขณะปฏิบัติ เมื่อพบปัญหาตรงกับที่คาดการณ์ไว้จะจะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม แต่อย่ากำหนดแบบแผนไว้แน่นอนตายตัว เนื่องจากสาเหตุอาจเปลี่ยนแปลงแล้วไม่สามารถยืดหยุ่นได้ ความสำคัญมักอยู่ที่การสื่อสารนับตั้งแต่การมองตาและบทสนทนา โดยปฏิบัติการเตรียมตัวมาดีและมีประสบการณ์จะทำให้สามารถประสบความสำเร็จ ในการอำนาจแต่ละครั้ง จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- ความเหมาะสมของตัวปฏิบัติ เช่น รูปร่าง การแต่งกาย
- ความเหมาะสมระหว่างตัวผู้ร่วมปฏิบัติในที่มงาน สอดคล้องกันหรือไม่
- ความเหมาะสมกับสถานที่ เวลา และสิ่งแวดล้อมในขณะนั้นหรือไม่

เทคนิคในการอำนาจ

(1) การปลอมแปลงตัว อย่าให้มีร่องรอยของความเป็นเจ้าหน้าที่ เช่น ท่าทาง ไม่พบบัตรประจำตัวราชการ ต้องแน่ใจว่าแบบของเครื่องแต่งกายต้องให้สมเหตุสมผล และต้องทำตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

(2) ในระหว่างติดต่อกับฝ่ายตรงข้าม ต้องมีความเชื่อมั่นว่าติดต่อในลักษณะของความเป็นมิตร แต่อย่าปล่อยตัวให้สนิทสนมเกินควร อย่าแสดงเกินบทที่ได้รับมอบหมาย ถ้าจำเป็นก็ให้แสดงท่าทางเป็นนักเลง

(3) วิธีได้ข่าวที่ต้องการ อย่าพูดเกินกว่าจำเป็น กระตุ้นให้ฝ่ายตรงข้ามพูดออกมา แต่อย่าป้อนคำถามมากนัก ค่อยๆ ค่อยๆ ให้ฝ่ายตรงข้ามขำคิ้มให้มากๆ แต่ตัวเองอย่าคิ้มมาก

(4) พยายามติดต่อกับทีมสะกดรอย ต้องมีการนัดหมายเรื่องสัญญาณกันไว้ก่อน หากทางพบกันในจุดที่กำหนดไว้ หากจะมีการเคลื่อนไหว ย้ายสถานที่ให้กระทำซ้ำๆ หรือถ้าจำเป็นก็หาทางหนีเหินหนีไป เพื่อให้ทีมสะกดรอยติดตามได้ทัน

ข้อห้าม ผู้ปฏิบัติอย่าฝ่าฝืนกฎหมายและจะต้องตัวเป้าหมาย ให้คำนึงเสมอว่าปกติแล้วคนร้ายจะเชื่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่แล้ว เว้นแต่ตัวเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเองจะแสดงออกอย่างผิดปกติ เมื่อเสร็จภารกิจแล้ว ผู้ปฏิบัติต้องรายงานผลทางบวกและทางลบให้เพื่อนร่วมทีมงานทราบ เพื่อเกิดความมั่นใจและลดความตื่นเต้นในขณะทำงาน และนำมาปรับเพื่อการทำงานครั้งต่อไป จะได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การสืบสวนในลักษณะเป็นสายลับ (UNDERCOVER) การสืบสวนในลักษณะสายลับคือ กรรมวิธีทางการสืบสวนวิธีหนึ่งใช้วิธีปลอมแปลงและอ้างชื่อแก้ตัวกลบเกลื่อนต่างๆ เพื่อให้ผู้ต้องสงสัยว่าเป็นอาชญากรไว้วางใจ ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อทราบที่กำลังมีการวางแผนเพื่อประกอบอาชญากรรมหรือมีการประกอบอาชญากรรมนั้นแล้วหรือไม่
- 2) เพื่อให้ทราบผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด

- 3) เพื่อหาพยานหลักฐานแสดงต่อศาล
- 4) เพื่อค้นหาของผิดกฎหมายหรือทรัพย์สินที่ถูกขโมย
- 5) เพื่อกำหนดเวลาที่เหมาะสมสำหรับเข้าจู่โจมสถานที่ที่ตัวการชอบมั่วสุ่มหรือเพื่อเข้าจับกุมตัวการสำคัญ

การสร้างสายลับ หรือแหล่งข่าว สายลับเป็นแหล่งข่าวชนิดหนึ่งซึ่งผู้สืบสวนจะต้องปกปิดแหล่งข่าวชนิดนี้เป็นความลับถ้าเปิดเผยจะทำให้สายลับดังกล่าวมาสามารถหาข่าวได้อีกและอาจเป็นอันตรายแก่ตัวสายลับเอง

สายลับแหล่งข่าวอาจได้จาก

- 1) ผู้ต้องการให้ข่าวโดยประสงค์ค่าตอบแทน ผู้สืบสวนพึงระมัดระวังผู้ให้ข่าวชนิดนี้ บางครั้งอาจเป็นข่าวลวง หรือข่าวเท็จ โดยผู้ให้ข่าวสร้างขึ้นเพื่อหลอกเอาเงินหรือผลประโยชน์ บางครั้งอาจหลอกผู้สืบสวนให้ตกเป็นเครื่องมือเพื่อการแก้แค้นหรือทำลายล้างคู่แข่ง
- 2) ผู้ต้องการให้ข่าวโดยหวังดี ไม่ประสงค์ค่าตอบแทน อย่างไรก็ตามผู้สืบสวนจะต้องตรวจสอบข่าวทุกครั้ง ข่าวที่ให้อาจเป็นจริงหรือไม่ก็ได้ เช่น กรณีผู้ให้ข่าวเป็นโรคจิต
- 3) การสร้างสายลับหรือผู้ให้ข่าวไว้ตามจุดต่างๆ ที่เป็นแหล่งมั่วสุ่มของมิชชันนารี เช่น ตามบ่อนการพนัน สถานบริการ ซ่องโสเภณี โรงรับจำนำ เพื่อให้คอยส่งข่าวที่เป็นประโยชน์ โดยผู้สืบสวนอาจจะพัฒนาบุคคลที่ประกอบอาชีพอยู่ในสถานะนั้นเพื่อให้คอยส่งข่าวให้ หรืออาจจะส่งเข้าไปอยู่ในสถานที่ดังกล่าว
- 4) สายลับอาชีพ ปัจจุบันมีบุคคลประเภทหนึ่งยึดการให้ข่าวเป็นอาชีพ หรือเรียกว่าเป็นอาชีพขายข่าว สายลับประเภทนี้บางครั้งก็เชื่อถือได้ บางครั้งก็เชื่อถือไม่ได้ ผู้สืบสวนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของข่าวก่อนเสมอ บางครั้งข่าวเดียวกันผู้ให้ข่าวอาจนำไปขายหลายๆแห่ง ทำให้เกิดความเข้าใจผิดถึงขั้นปะทะกันเอง การหาข่าวสารเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงต่างๆ ให้ปรากฏชัดเจนนั้นจะต้องใช้วิธีต่างๆ ตามที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งบางครั้งอาจหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการใช้สายลับเพื่ออำพรางตัวต่อฝ่ายตรงข้ามอีกด้วย วิธีใช้สายลับ ขอบเขตที่ตำรวจจะใช้สายลับนั้นแตกต่างกันอย่างมากภายในหน่วยงานของตำรวจต่างๆเช่น

- ตำรวจฝรั่งเศสใช้สายลับอย่างกว้างขวางและมีสายในข่ายงานซับซ้อน
- ตำรวจอเมริกาเอาอย่างตำรวจอังกฤษ พยายามใช้สายลับน้อย
- ตำรวจอังกฤษพยายามจะไม่ใช้เลย แต่ยังคงใซ้อยู่บ้าง

ดังนั้น เมื่อพูดถึงสายลับเข้าใจว่าทุกคนพึงระวังเกี่ยว เพราะในอดีตสายลับได้สร้างพฤติกรรมอันไม่ดีงามมาแล้วหลายประการ จึงยังคงอยู่ในจิตใจของคนทั่วไป พฤติกรรมอันไม่ดีงามซึ่งสายลับได้กระทำแล้วในอดีต เช่น

- สายลับเป็นพวกอาชญากร จึงรู้การกระทำผิด
- หวังสินจ้างรางวัลเป็นอาชีพ
- เพื่อการแก้แค้น

- เพื่อให้เกิดความหวาดเกรงแก่ผู้สุจริต เกรงถูกใส่ความ
- ทำลายชื่อเสียงของตำรวจผู้ใช้

อย่างไรก็ตามในวงการสายสืบที่ดีนั้น ทราบกันดีอยู่แล้วว่า เหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายมาแล้วในอดีตเป็นเพราะความไม่ชัดเจนในการใช้สายลับ และรู้ไม่เท่าทันและมีนิสัยป้องกัน การใช้สายลับก็ยังมีประโยชน์อยู่ไม่น้อย และในปัจจุบันเรามีวิทยาการตำรวจเข้าช่วยเหลือการสืบสวนอย่างมาก จึงควรพิจารณาใช้สายลับแต่เฉพาะที่จำเป็น ในเมื่อวิทยาการไม่อาจชี้ให้เราเห็นชัดในการกระทำผิดเท่านั้น

2) การซักถามปากคำ (Interrogation)

หมายความว่า การซักถามปากคำเจ้าทุกข์ พยานหรือผู้ต้องสงสัย โดยหลักการแล้วมุ่งหมายถึงการซักถามด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่าใครเป็นผู้กระทำผิด และเพื่อหลักฐานพิสูจน์การกระทำผิดของผู้กระทำผิด และเพื่อเป็นหลักฐานพิสูจน์การกระทำผิดของผู้ต้องหา มิได้มุ่งหมายถึงการสอบสวนด้วยวิธีการบันทึกปากคำให้เป็นหลักฐานในสำนวนการสอบสวนแต่ประการเดียว แต่หมายความว่า การซักถามขั้นต้น โดยไม่จำกัดสถานที่ด้วย เช่น การซักถามปากคำผู้เกี่ยวข้องลงในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งอาจเป็นตำรวจไม่ว่าจะเป็นชั้นยศใด และการซักถามของพนักงานสอบสวนก่อนจดบันทึกปากคำให้การ ในต่างประเทศเขาแบ่งเรียกวิธีการถามปากคำ 2 อย่างคือ **Interrogation** ได้แก่ การซักถามปากคำผู้ต้องหาในคดีอาญาและพยานบุคคล ซึ่งปิดบังอำพรางความจริงของรูปคดี ส่วนอีกอย่างหนึ่งคือ **Interview** ได้แก่ การซักถามพยานบุคคลโดยทั่วไปการซักถามปากคำเป็นเครื่องมือของพนักงานสอบสวน ซึ่งหมายความว่ารวมถึงการสอบปากคำพยานผู้ต้องสงสัยอย่างมีความชำนาญ ความสำเร็จในเรื่องราวของข่าวสารนั้นขึ้นอยู่กับความเฉลียวฉลาดของการหาแหล่งข่าว การซักถามหรือการสอบถามปากคำจะได้ผลเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับผู้ซักถามนั่นเอง ความสามารถในการนี้ถือว่าเป็นความสามารถที่มีคุณค่าที่สุดของพนักงานสอบสวน ดังนั้น พนักงานสืบสวนและสอบสวนที่ประสบความสำเร็จจะต้องเป็นผู้ซักถามที่มีความสามารถและได้ผล ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้

(1) รู้หลักจิตวิทยา คือความสามารถอ่านจิตใจของผู้ถูกสอบสวนและสามารถกระทำตัวเป็นนักแสดง หรือนักธุรกิจได้ เพราะผู้ถูกซักถามย่อมมีจิตใจแตกต่างกัน บางคนชอบปลอม บางคนชอบขู่ และบางคนชอบสุภาพอ่อนโยน

(2) มีความรู้ทั่วไปกว้างขวาง เพราะเกี่ยวกับจะต้องซักถามคดีไม่จำกัดประเภทและจะต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ในเรื่องทั่วไปเพิ่มเติมอยู่เสมอ

(3) มีไหวพริบ ไหวพริบดี เพราะการซักถามปากคำมีปัญหาเฉพาะหน้าเกิดขึ้นมากมายต้องวิจัยค้นคว้าหาเหตุผลเพื่อขอปัญหาอยู่เสมอ ต้องรู้สึกสนใจและกระตือรือร้น แต่ไม่แสดงกิริยาอาการข่มคนอื่น

(4) บุคลิกภาพดี ผู้ซักถามปากคำแต่ละคนควรมีบุคลิกภาพที่เป็นที่น่าเลื่อมใส และ ยำเกรงแก่ผู้ที่จะถูกซักถาม มีลักษณะเป็นผู้เจียมขนาดแต่อ่อนโยน และสามารถแสดงความคิดเห็นอก เห็นใจในตัวผู้ถูกซักถามได้เป็นอย่างดีด้วย

(5) มีความพวกเพียรพยายาม ผู้ซักถามปากคำจะต้องมีมานะบากบั่นในการที่จะ ซักถามให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องอยู่เสมอ เพราะผู้ถูกซักถามอาจให้การสับสนวุ่นวาย บางครั้งนึก เหตุการณ์ไม่ออกและบางครั้งอาจให้ถ้อยคำคลาดเคลื่อนต่อข้อเท็จจริงโดยไม่ได้ตั้งใจ

(6) รู้จักทำความเชื่อมโยง คือรู้จักแสดงความสนิทสนมเป็นกันเองกับผู้ถูกซักถาม ปากคำ หากผู้ถูกซักถามไม่แสดงความเป็นกันเองกับตนก็ย่อมจะไม่เต็มใจให้ข้อเท็จจริงอันถูกต้อง แก่ผู้ซักถาม

(7) มีวาจาสุตย์ ผู้ซักถามจะต้องไม่ให้คำสัญญากับผู้ถูกซักถามในสิ่งที่ตนปฏิบัติ ไม่ได้จะรับปากได้ก็เฉพาะสิ่งที่ตนทำได้เท่านั้น หากยอมให้สัญญาในสิ่งที่ทำไม่ได้ผู้ถูกซักถาม อาจเกิดความสงสัยและขาดความไว้วางใจในตัวผู้ถูกซักถาม

(8) สามารถในการสังเกตและอ่านกิริยาท่าทีของผู้ถูกซักถาม คือ รู้จักสังเกตปฏิกริยา ของผู้ถูกซักถามต่อข้อซักถาม และสามารถเข้าใจความหมายของอากัปกริยานั้นๆ

วิธีดำเนินการซักถามปากคำเจ้าทุกข์และพยาน

ในการซักถามปากคำพยานบุคคลในคดีอาญามักปรากฏอยู่เนืองๆว่า มีบุคคลไม่ใช่ น้อยให้การบิดเบือนอำพรางข้อเท็จจริงของคดีซักถาม มักได้แก่ผู้ที่กลัวถูกผู้ต้องหาหลุมหลบภัย กลับมาแก้แค้น ภายหลังผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นเครือญาติกับผู้ต้องหา ผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นพรรคพวกของผู้ต้องหา ผู้ที่ ไม่นำพาต่อสังคม และผู้เห็นตำรวจเป็นศัตรู ฯลฯ บุคคลเหล่านี้ ผู้ซักถามจะต้องใช้อุบายไหวพริบ หาช่องทางชี้แจงให้เห็นผิดเป็นชอบเริ่มแต่การปลอมโยน การรับรองความปลอดภัย ตลอดจนการ ชี้ให้เห็นว่า การให้ถ้อยคำที่เป็นเท็จเป็นความผิดต่อกฎหมายอย่างไร หนึ่งในคดีที่มีพยานหรือ ผู้ต้องสงสัยหลายคนในโอกาสแรกๆไปถึงที่เกิดเหตุควรรหาทางป้องกันมิให้หนีหรือปรึกษาหารือกัน ได้ผู้ซักถามปากคำถือหลักการดำเนินการซักถามปากคำเจ้าทุกข์หรือพยานต่อไปนี้

(1) **ควรซักถามปากคำเมื่อใด** ผู้ซักถามควรรีบดำเนินการซักถามปากคำเจ้าทุกข์ และพยานโดยเร็วที่สุดที่จะเร็วได้ภายหลังเกิดเหตุ เพราะสามารถจำเหตุการณ์ได้ดีอยู่ ความรู้สึก นึกคิดที่บิดเบือนข้อเท็จจริง

(2) **การเตรียมการล่วงหน้า** ก่อนลงมือซักถามปากคำ พยานควรเตรียม ข้อเท็จจริงที่หาไว้ได้แล้วให้พร้อมและเตรียมการกะประเด็นข้อซักถามให้เรียบร้อย โดยพิจารณา ว่าพยานปากนี้รู้เห็นเหตุการณ์ตอนใดควรจะได้ข้อเท็จจริงจากพยานตอนใดบ้าง มิฉะนั้นอาจ พลังผลผ่านประเด็นสำคัญๆ บางตอนไปเสียก็ได้

(3) **แสดงความเป็นกันเอง** ระยะเวลาก่อนลงมือซักถามควรถือโอกาสสนทนาสอบถาม สารทุกข์สุขดิบ ทำนองแสดงความเป็นกันเองเสียก่อน หากเริ่มซักถามปากคำเกี่ยวกับข้อเท็จจริง

ในคดีที่มันที่อาจจะเกิดอารมณ์ตึงเครียดไม่เต็มใจ เปิดเผยข้อเท็จจริงก็ได้ และก่อนลงมือซักไซ้ไล่เรียงก็ควรให้ผู้ที่ถูกซักถามเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่ได้ประสบการณ์ที่ได้มาโดยตลอดเสียก่อน

(4) *คุมผู้ถูกซักถามให้ให้การตามประเด็น* ผู้ถูกซักถามส่วนมากมักจะให้การเลยเถิดนอกเรื่องนอกราว ผู้ซักถามจะต้องคอยตะล่อมให้เข้าประเด็นอยู่เสมอ

(5) *ผู้ถูกซักถามให้การขัดกัน* โดยปกติคำให้การของบุคคลที่ได้อยู่ในเหตุการณ์เดียวกันเวลาเดียวกันที่ต้องตามข้อเท็จจริงจะต้องสอดคล้องต้องกัน ถ้าหากปรากฏว่าขัดกันแล้วผู้ซักถามจะต้องซักถามให้เห็นข้อเท็จจริงอันสำคัญของคดีเสมอไป

(6) *อย่าถามนำ* การซักถามนำเป็นเชิงให้คำตอบเสียเอง จะทำให้ข้อเท็จจริงเสียไปและอาจทำให้ตั้งรูปคดีผิดพลาด

(7) *ควรตั้งปัญหาซักถามทีละข้อ* อย่าถามโดยตั้งคำถามซ้อนขึ้นมามากมายข้อพร้อม ๆ กัน

(8) *ควรตั้งปัญหาซักถามที่เข้าใจง่าย* อย่าใช้คำถามคำตอบเข้าใจยาก

(9) *บุคคลประเภทตอบไม่รู้ไม่เห็น* พวกนี้มักจะโต้แย้งบุคคลที่ไร้การศึกษา เพราะบุคคลพวกนี้มักครุ่นคิดว่าการที่เขาตัวเข้ามาผูกพันกับคดีนับเป็นเรื่องที่หาทุกข์ใส่ตัวมากกว่า จึงไม่ค่อยเต็มใจให้ปากคำต่อผู้ซักถาม ผู้ซักถามจะต้องแสดงความเป็นกันเองให้มาก และต้องป้อนคำถามในทำนองคะยั้นคะยอเป็นพิเศษ และต้องใช้คำถามสกัด อย่าให้มีทางตอบว่าไม่รู้ไม่เห็น ทั้ง ๆ ที่รู้เห็นอยู่

(10) *บุคคลประเภทเฉยเมยต่อข้อซักถาม* พวกนี้มักตอบเลียง ๆ พวกนี้ไม่เป็นประเด็นที่ต้องการ ควรหาวิธีเข้าถึงอารมณ์ให้ตอบข้อซักถามให้ละเอียดได้ โดยการเยินยอให้เกิดความภาคภูมิใจในการที่เขาได้ให้ข้อเท็จจริง ควรกระตุ้นให้ให้การโดยวิธีเน้นให้ความสำคัญของข้อเท็จจริงที่ได้รู้เห็นมา

(11) *บุคคลประเภทขี้เหล้าเมายา* ควรให้คำเยินยอมากๆ บางครั้งอาจได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องชัดเจนมากกว่าคนธรรมดาที่ไม่เมาก็ได้

(12) *บุคคลประเภทช่างพูด* ผู้ซักถามจะต้องใช้วิธีดักคอรบรัดให้เข้าประเด็นอยู่เสมอ อย่าปล่อยให้พูดเพื่อเจ้อ นอกเรื่องนอกรอยไป

(13) *บุคคลประเภทตรงไปตรงมา* บุคคลที่ให้ความร่วมมือต่อข้อซักถามตรงไปตรงมาเป็นประโยชน์แก่คดีมาก หากเป็นพยานปากสำคัญในคดีจะเป็นประโยชน์ยิ่ง ถ้าเป็นบุคคลที่มีเชาว์ดีจะซักถามให้ได้ข้อเท็จจริงได้ไม่ยาก แต่ก็ควรชี้แจงให้ผู้ถูกซักถามเข้าใจเสียก่อนว่าเป็นหน้าที่ของผู้ซักถามที่จะต้องค้นคว้าหาข้อเท็จจริงของคดีที่ต้องซักไซ้ไล่เรียงหาเหตุผลประกอบบางประการก็เพื่อความแจ่มชัดของรูปคดี ห้ามเเจตนาไม่น่าเชื่อถืออย่างใดไม่

(14) *บุคคลประเภทกลัวเท็จ* หากผู้ซักถามให้ถ้อยคำโดยเห็นได้ชัดว่าเป็นความเท็จ ควรปล่อยให้การจนจบเรื่อง ผู้ที่กล่าวเท็จมักจะแสดงท่าทางสะทกสะเทือนประหม่า หรือแสดงความรู้สึกออกมาในขณะที่พูดไม่จริงเช่น จับแก้อี้แน่น เหงื่อตก กลืนน้ำลายบ่อย และริมฝีปากแห้ง ฯลฯ

(15) พยานประเภทที่ตื่นเต้นและขลาดกลัว พยานประเภทนี้ผู้ถามปากคำจะต้องพยายามผูกมิตรและแสดงความเป็นกันเองให้มาก และควรปลอบใจด้วยว่าผู้ซักถามจะปกปิดคำให้การไว้เป็นความลับไม่เปิดเผยแพร่พราย

การพิจารณาความน่าเชื่อถือของพยาน

หลังจากสัมภาษณ์แล้ว ถ้าเป็นเรื่องใหญ่สลับซับซ้อน เจ้าหน้าที่ต้องการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของพยานว่ารู้จักเหตุการณ์ด้วยตนเองจริงหรือไม่ พยานบังเอิญไปอยู่ในตำแหน่งที่เห็นหรือได้ยินสิ่งที่เจ้าหน้าที่สืบสวนได้ฟังอย่างไร ทำไมถึงได้นึกถึงเหตุการณ์และเวลาที่เกิดเหตุได้ พยานอยู่ในตำแหน่งใดจึงได้เห็นเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ อยู่ในตำแหน่งนั้นเมื่อใดและออกจากสถานที่เกิดเหตุไปอย่างไร เมื่อใด โดยเจ้าหน้าที่สืบสวนต้องหาคำตอบที่มีเหตุผลของคำถามดังต่อไปนี้

- (1) พยานมาจากที่ไหน
- (2) พยานกำลังจะไปไหน
- (3) พยานอยู่ที่ไหน เวลาเท่าไร และพยานกำลังทำอะไรอยู่ในขณะเกิดเหตุ ซึ่งเป็นเนื้อเรื่องส่วนใหญ่ที่พยานเล่า
- (4) ลักษณะร่างกายกับการมองเห็นประกอบภูมิประเทศ เช่น ความสูงของพยาน จะเห็นได้หรือไม่ ภูมิประเทศของสถานที่เกิดเหตุ ความมาก-น้อยของแสงสว่างในเวลากลางคืน และการรบกวนใดๆ ที่เกิดขึ้นพร้อมกับเหตุการณ์
- (5) ส่วนประกอบที่มาพ้องกัน เช่น สาเหตุที่พยานมาอยู่ในบริเวณนั้น
- (6) การปฏิบัติตัวขณะให้การเป็นพยาน กิริยาอาการ
- (7) ชื่อเสียงในด้านความซื่อสัตย์ และการพูดตรงไปตรงมา ชื่อเสียงทางสังคมของพยาน ตามปกติแล้วไม่แนะนำให้สัมภาษณ์พยานซ้ำแล้วซ้ำเล่า เว้นแต่การขาดความน่าเชื่อถือของพยานอาจจำเป็นต้องสัมภาษณ์ใหม่ โดยการสร้างประเด็นอื่นขึ้นมาไม่ให้พยานรู้สึกตัวว่าแท้จริงคือการสัมภาษณ์ซ้ำ เช่น พยานอีกคนหนึ่งเปิดเผยเรื่องที่ขาดไป การสัมภาษณ์ใหม่ก็มีโครงสร้างเหมือนกับการสัมภาษณ์ขั้นพื้นฐาน แต่ขอบเขตการสอบถามควรจำกัดอยู่ในปัญหาที่เข้ามาเกี่ยวข้องหรือขัดแย้ง ซึ่งค้านกับเนื้อหาที่ได้สัมภาษณ์ไปแล้ว

วิธีการดำเนินการซักถามปากคำผู้ต้องหา

- (1) การเตรียมข้อเท็จจริง ผู้ซักถามควรได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงตาม รูปคดีเสียก่อน ตลอดจนควรทราบประวัติความเป็นมาของผู้ต้องหาอีกด้วย หากผู้ต้องหาเกิดความรู้สึกที่ผู้ซักถามรู้รายละเอียดเกี่ยวกับคดีก็ไม่กล้ากล่าวเท็จได้ง่ายนัก
- (2) จำนวนผู้ซักถามปากคำ โดยปกติควรมีผู้ซักถามผู้ต้องหาเพียงคนเดียวและควรอยู่กับผู้ต้องหาตามลำพังภายในห้องสอบสวน ผู้ต้องหาอาจเปิดเผยความจริงได้มาก ทำนองเดียวกันกับเพื่อนฝูงที่บอกความลับแก่กันก็หาได้พูดบอกต่อหน้าผู้อื่นไม่ ถ้าจำเป็นต้องมี

ผู้ซักถามมากกว่า 1 คน ก็ไม่ควรเกิน 2 คน ระวังการขัดจังหวะระหว่างกันเองให้มาก และไม่ควรรุยกันถึงรูปคดีต่อหน้าผู้ต้องหา เพราะผู้ต้องหาอาจนำเอาไปใช้เป็นหลักในการต่อสู้คดีได้

(3) การจัดเก้าอี้หนึ่ง เก้าอี้สำหรับผู้ต้องหาไม่ควรมีพนักเก้าอี้แขนและพนักที่พิงที่ตั้งตรงเพื่อป้องกันผู้ต้องหามีโอกาสพักอาการ ผู้ซักถามควรนั่งตรงข้ามกับผู้ต้องหา ห่างกันระยะ 2-3 ฟุต ไม่มีสื่อกำบังระหว่างกลาง เพื่อจะได้มองเห็นความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับประสาทของผู้ต้องหา ได้ชัดเจน เมื่อการถามปากคำดำเนินไปแล้วเข้ารูปเข้ารอยแล้ว ควรเลื่อนเก้าอี้ให้ชิดตัวผู้ต้องหา เข้าไปอีก ผู้ซักถามไม่ควรลุกจากโต๊ะหรือเดินไปมาเพราะแสดงว่าผู้ซักถามไม่มีความอดทน จะเป็นเหตุให้ผู้ต้องหาคิดว่าหากทนกล่าวโกหกต่อไป อีกไม่ช้าผู้ซักถามก็คงเลิกซักถามไปเอง

(4) ควรจดบันทึกปากคำเมื่อใด เมื่อเริ่มดำเนินการซักถามปากคำนั้นผู้ซักถามไม่ควรจดบันทึกปากคำทันที แม้ปากกกาและสมุดบันทึกก็ไม่ควรวางไว้ให้ผู้ต้องหาเห็น ควรชักใช้ไล่เรียงปากเปล่าให้ได้ความแน่ชัดโดยตลอดเสียก่อน เพราะการบันทึกปากคำทำให้ผู้ต้องหาครุ่นคิดอยู่เสมอว่าจะเป็นหลักฐานมัดตัวเอง อารมณ์ครุ่นคิดดังกล่าวอาจทำให้ผู้ต้องหากลับใจไม่แน่วความจริงได้ง่าย การบันทึกปากคำควรดำเนินการภายหลังที่ถามปากคำผู้ต้องหาจนหมดสิ้นกระแสความแล้ว

(5) ท่าทีของผู้ซักถาม ผู้ซักถามควรแสดงท่าทีให้ปรากฏแก่ผู้ต้องหาว่า ตนนั้นต้องการชักใช้ไล่เรียงค้นหาความจริงเท่านั้น มิได้มุ่งหวังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาเป็นใหญ่

(6) การแต่งกายของผู้ซักถาม ในต่างประเทศผู้ซักถามปากคำผู้ต้องหาไม่นิยมสวมเครื่องแบบ เพราะจะเป็นเครื่องเตือนใจให้ผู้ต้องหารำลึกอยู่เสมอว่าเขาตกอยู่ในฐานะถูกควบคุมตัวหากจำเป็นต้องแต่งเครื่องแบบก็ควรถอดของปืนพกและอาวุธออกเสีย การแต่งกายต้องให้เป็นสง่าน่าเกรงขาม

(7) การหลีกเลี่ยงคำพูดบางอย่าง ผู้ซักถามควรเลี่ยงไม่ใช้คำพูดที่ก่อความหวาดหวั่นกับผู้ต้องหา เช่น คำว่า ฆ่าคนตาย ควรพูดว่า ยิงหรือแทง ถ้าว่า ขโมย ควรพูดว่าเอาไป คำรับสารภาพควรพูดว่า บอกความจริง คำว่ากำลังพูดเท็จจริง ควรพูดว่า ยังไม่ให้ความจริงโดยตลอด

(8) ควรละเว้นการสูบบุหรี่ ระหว่างซักถามปากคำผู้ต้องหา ผู้ซักถามควรละเว้นการสูบบุหรี่ เพราะจะเป็นทางให้ผู้ต้องหาขอโอกาสขอสูบบ้าง การสูบบุหรี่จะทำให้ผู้ต้องหาได้รู้สึกผ่อนคลายอารมณ์ตึงเครียดได้ ถ้าจำเป็นต้องสูบบุหรี่จริงๆ ก็ควรสูบให้น้อยที่สุด แต่ควรรี้นบุหรี่ให้ผู้ต้องหาสูบด้วยเป็นการแสดงการผูกมิตรและแสดงความเป็นกันเอง

(9) ใช้คำถามที่เหมาะสม ผู้ถามปากคำควรเลือกใช้คำถามด้วยภาษาที่เหมาะสมกับฐานะผู้ต้องหา เช่น คนไร้การศึกษา ก็ควรถามด้วยคำถามง่ายๆ หรือภาษาที่พูดกันรู้ในหมู่พวกเขา

(10) การแสดงความเห็นอกเห็นใจ เป็นวิธีหนึ่งที่จะได้เรื่องราวจากผู้ต้องหา ทำให้ผู้ต้องหารู้สึกถึงเจตนาดีของผู้ซักถาม โดยเฉพาะผู้ต้องหาที่ได้กระทำผิดเป็นครั้งแรก กระทำผิดเนื่องจากบันดาลโทสะและกระทำผิดเนื่องจากความเจ็บแค้น เป็นประเภทที่ต้องแสดงความเห็นอกเห็นใจเป็นพิเศษ

(11) การบอกผู้ต้องหาของเรื่องความหนักเบาของโทษ ถ้าเป็นคดีเล็กน้อยก็อาจพูดปลอบใจผู้ต้องหาได้ว่าโทษทัณฑ์เพียงเล็กน้อยไม่ควรวิตก เมื่อผู้ต้องหาเห็นว่าความผิดที่ตนกระทำลงไม่หนักหนาอะไรก็จะมีใจเล่าเหตุการณ์ได้มากขึ้น แต่เป็นคดีที่เป็นโทษหนักก็ควรเลี้ยงไม่พูดเรื่องโทษกับผู้ต้องหา

(12) การยกย่องเป็นยอผู้ต้องหา ผู้ต้องหาควรได้รับการปฏิบัติและพูดจาที่สุภาพอ่อนโยน โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นความผิดเช่นไร และผู้ต้องหาอยู่ในฐานะเช่นไร เช่นคำว่า ผม คุณ ครับ ควรนำมาใช้ ควรหาทางใช้ในการยื่นยอให้ผู้ต้องหารู้สึกภูมิใจในตนเอง หรือในครอบครัวของเขาในความเฉลียวฉลาดของเขา ความมีรูปร่างหน้าตาดี ทำทางดีและความรู้ความสามารถต่างๆ ของเขา ฯลฯ โดยระมัดระวังใช้คำเยินยอที่เป็นจริง จะทำให้สามารถขุดค้นความจริงต่างๆ จากผู้ต้องหาได้มาก

(13) เมื่อผู้ต้องหากล่าวเท็จ ผู้ถามปากคำไม่ควรแสดงอาการโกรธ ดุ คำว่า หรือใช้คำพูดประท้วงผู้ต้องหา เช่น จะมาโกหกกันทำไม ควรซ่อนปฏิกริยาทั้งหลายไว้และกลับใช้วิธีพูดว่าผู้ซักถามรู้แล้วว่าผู้ต้องหาไม่ตอบตรงความจริง

(14) การใช้เครื่องจับเท็จ ในการสอบปากคำผู้ต้องหา หากผู้ต้องหาให้การปฏิเสธ อาจมีการใช้เครื่องจับเท็จ ความจริงระบบการจับเท็จนี้ศาลมิได้ถือเป็นหลักฐานที่จะชี้ผิดแก่ผู้ต้องหาได้แต่อย่างไรก็ตาม อาจมีผลเป็นเครื่องประกอบการวินิจฉัยของพนักงานสอบสวน กล่าวคือ ส่วนมากผู้ที่ไม่ผิดจริงมักจะแสดงความประสงค์ให้มีการจับเท็จด้วยเครื่องจับเท็จ ส่วนผู้ที่กระทำผิดจริงมักจะหลีกเลี่ยงปายเบี่ยง ในบางครั้งก่อนนำตัวไปเข้าเครื่องจับเท็จก็รับสารภาพเสียก่อนก็มีหรือจากผลของการจับเท็จด้วยเครื่องจับเท็จอาจใช้จุดซักถามผู้ต้องหาให้บอกความจริงในภายหลังได้

(15) ไม่ควรใช้เครื่องพันธนาการและพกอาวุธ ผู้ซักถามควรแสดงความกล้าไม่หวั่นเกรงต่อผู้ต้องหาโดยไม่สวมใส่กุญแจมือ หรือล่ามโซ่ระหว่างซักถาม ซึ่งทำให้ผู้ต้องหาเกิดนิยมนิยมชอบในตัวผู้ซักถามและอาจระบายความจริงได้มากขึ้น อาวุธปืนก็ไม่ควรพกเป็นการข่มขู่ผู้ต้องหาควรทำเป็นเฉยชากับผู้ต้องหาอย่างลูกชาย หากผู้ถามปากคำพกอาวุธผู้ต้องหาอาจถือโอกาสแย่งอาวุธหลบหนีได้

(16) การถามผู้ต้องหาที่จับได้ขณะเกิดเหตุ โดยปกติผู้ต้องหาที่ถูกจับได้ในทันทีที่ได้กระทำผิดมักมีอาการตื่นเต้นและตกใจและเปลอสติ ควรรีบซักถามในทันทีก่อนที่จะได้มีโอกาสสงบสติอารมณ์ เพราะจะได้รับคำสารภาพที่เขาได้กระทำ

(17) ข้อเท็จจริงที่ผู้ถามปากคำยังไม่รู้ ข้อเท็จจริงใดๆของคดีที่ผู้ถามปากคำยังไม่แน่ใจยำนามาพูดกับผู้ต้องหารู้ความจริงมาอย่างนั้นอย่างนี้ อาจผิดได้ ทำให้ผู้ต้องหาแน่ใจว่าผู้ถามปากคำไม่รู้จริงและยังไม่ได้ข้อเท็จจริงที่จะมัดตัวผู้ต้องหาได้

3) เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ช่วยในการสืบสวน

หมายความว่าวิทยาการตำรวจซึ่งได้ก้าวหน้าไปมาก และความสัมพันธ์กันระหว่างผู้ชำนาญการกับพนักงานสอบสวนต้องมีความใกล้ชิด เช่น การถ่ายภาพ การวิเคราะห์ทางแสง ฯลฯ วิทยาการดังกล่าวสามารถจะทราบเหตุแห่งการตายในคดีฆาตกรรม หรือทราบคุณลักษณะของยาเสพติดให้โทษ สิ่งเหล่านี้อาจใช้เป็นเครื่องมือเชื่อมโยงผู้ต้องสงสัยกับสถานที่เกิดเหตุ โดยแสดงถึงร่องรอยวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ ว่ามีส่วนลักษณะเดียวกันกับที่พบในผู้ต้องหาอย่างไรบ้าง อย่างไรก็ตามเครื่องมือเครื่องใช้ที่ช่วยในการสืบสวนไม่ได้หมายความว่าถึงวิธีการทางเทคนิคและวิธีการอื่นๆ ที่สามารถใช้แกะรอยและตรวจสอบเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องตรวจโลหะ รวมทั้งเครื่องมือ ในการสืบสวนอื่นๆ ก็รวมอยู่ในขอบเขตความหมายอันนี้ด้วย

ในปัจจุบันมีแนวโน้มการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์ต่างๆ ช่วยในการสืบสวนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ความเชื่อถือแก่วิธีการสืบสวนสอบสวน โดยใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์มาจนลึ้มวิธีการขั้นมูลฐาน ซึ่งได้ผลดีกว่าในเรื่องของการหาข่าวและการซักถาม ทั้งนี้เพราะการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์เป็นที่น่าสนใจและได้รับการประคองข่าวจากหนังสือพิมพ์นักเขียนข่าว นักเขียนนวนิยายมากกว่า และยิ่งกว่านั้นผู้ที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ทางด้านนี้ ก็มักจะเป็นนักวิทยาศาสตร์ซึ่งคุ้นเคยกับการปรากฏต่อกลุ่มคนฟังหรือเขียนบทความ แสดงการค้นคว้าวิธีการใหม่ๆ ลงในวารสารต่างๆ เสมอ เพื่อจะให้การค้นคว้าของเขาเป็นที่รู้โดยทั่วไป เจ้าหน้าที่บางประเภท เช่น แพทย์ทางนิติเวชผู้ทำการชันสูตร ผ่าตัด เมื่อรายงานผลการตรวจของตนมักจะทำให้เกิดความรูสึกว่าผลงานของเขามีส่วนช่วยในการสืบสวนอยู่เสมอ ตัวอย่างเช่น ผลการสืบสวนคดีฆ่าคนตาย กระทำการสำเร็จเพราะตำรวจเอง 85% ทางด้านอื่นๆ ก็มักจะได้รับประคองข่าวเป็นที่ประทับใจของคนทั่วไปเสมอ ดังนั้นพนักงานสอบสวนควรจะได้พิจารณาใช้เครื่องมือเครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์มาเกี่ยวข้องในการสืบสวนให้ได้ผลเร็วที่สุด การใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ นั้นจะได้ผลมากที่สุดเมื่อคดีนั้นๆ มีพยานวัตถุอยู่อย่างมากมายเท่านั้น ผู้ทำการสืบสวนสอบสวน จึงจำเป็นต้องศึกษาให้ทราบว่าวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับพิสูจน์หลักฐานต่างๆ จะช่วยในการสืบสวนสอบสวนได้เพียงไรนั้น แยกพิจารณาได้ 2 ประเภท คือ

(1) เทคนิคทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Technique)

ในการสืบสวนปัจจุบัน นอกจากวิธีการโดยการคัดเลือกตัวบุคคลผู้จะกระทำการสืบสวนหรือหาพยานหลักฐาน โดยบุคคลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ก็มีวิธีการอีกประการหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันเป็นที่นิยมกันในต่างประเทศมากคือ การใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ หรือเทคโนโลยีเข้าช่วย เช่น

- ระบบฐานข้อมูลประวัติอาชญากร (CDOS) โดยการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติคนร้าย โดยใช้ข้อมูลเชื่อมโยงกันเป็นระบบและมีวิธีการตรวจสอบได้จาก ชื่อ นามสกุล ตำแหน่งพรรณ วิธีการกระทำความผิดเป็นสำคัญ โดยได้ข้อมูลจากตัวอาชญากรเอง เก็บไว้

ค่อนข้างละเอียดจึงทำให้งานสืบสวนสามารถทราบและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสถานีตำรวจในอดีตพร้อมตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้มากับข้อมูลประวัติอาชญากรจากกองทะเบียนประวัติอาชญากรได้เสมอ

- ระบบตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติ (AFIS) ลายนิ้วมือของมนุษย์มีเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ไม่มีมนุษย์ในโลกที่มีลายนิ้วมือซ้ำกัน แม้จะเป็นญาติพี่น้องฝาแฝดรูปร่างหน้าตาเหมือนกันก็ตาม นอกจากนั้นลายนิ้วมือของคนเราจะไม่เปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นจึงได้มีการใช้ประโยชน์จากลักษณะสำคัญของลายนิ้วมือในกิจการของตำรวจทั่วโลก ถ้าในที่ที่เกิดเหตุพบลายนิ้วมือที่ต้องสงสัย ไม่ว่าจะเป็ลายนิ้วมือแฝงถึงแม้ลายนิ้วมือที่ได้มานั้นจะปรากฏเพียงบางส่วน เมื่อนำมาเข้าเครื่องตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติแล้ว ก็สามารถหาจุดลักษณะสำคัญของเส้นได้โดยใช้เวลาไม่นานนักก็สามารถค้นหาได้แล้วนำมาเปรียบเทียบกับผู้ต้องสงสัยหรือนำมาหาว่าเป็นลายนิ้วมือของใคร ซึ่งเคยมีประวัติเก็บบันทึกไว้

- ระบบคอมพิวเตอร์ประกอบภาพใบหน้าคนร้าย (PICASSO) ผลจากการนำเอาระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ประกอบภาพใบหน้าของคนร้ายมาใช้ในกองทะเบียนประวัติอาชญากร ปรากฏว่าได้ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้เสียหายและพยานในการให้ข้อมูลรูปภาพใบหน้าคนร้าย กับเจ้าหน้าที่ตำรวจได้อย่างแม่นยำไม่เสียเวลาและสามารถสนับสนุนเจ้าหน้าที่ในการติดตามคนร้ายได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นยังสามารถนำมาหาตัวผู้ตายซึ่งยังไม่ทราบว่าเป็นใคร โดยเปรียบเทียบจากโครงกระดูกใบหน้าของจริงกับรูปภาพที่มีอยู่ได้อีกด้วย

- การตรวจพิสูจน์ตัวบุคคลโดยการตรวจการวิเคราะห์สารพันธุกรรม (DEOXYRIBO-NUCLEIC ACID) สารพันธุกรรม หรือ ดี เอ็น เอ มีอยู่ในนิวเคลียสของเซลล์ทำหน้าที่ควบคุมการถ่ายทอดทางพันธุกรรม มีลักษณะเฉพาะในแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน นอกจากฝาแฝดที่เกิดจากไข่ใบเดียวกันเท่านั้น หลักการ สารพันธุกรรม หรือ ดี เอ็น เอ เป็นสารที่มีความจำเพาะสูงในแต่ละบุคคลดังนั้นจึงสามารถนำมาใช้ในการตรวจสอบตัวบุคคล ไม่ว่าจะเป็ DNA จากคราบโลหิต คราบอสุจิในคดีข่มขืน หรือจากเซลล์ของรากผม รากขน นอกจากนี้ยังสามารถใช้ในการตรวจคลี่คลายคดีซับซ้อน เช่นคดีคนหายหรือชิ้นส่วนกระดูกหรือกระดูกกะโหลกของซากศพ รวมทั้งสามารถตรวจพิสูจน์ความเป็น พ่อ-แม่-ลูก ได้อีกด้วย

2. คุณสมบัติของผู้สืบสวนคดีอาญาที่ดี

ผู้เขียนสรุปคุณสมบัติของผู้สืบสวนคดีอาญาที่ดีมาพอสังเขป ดังนี้ (กองบัญชาการศึกษา, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2543)

1) ผู้สืบสวนจะต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจทำการสืบสวนได้ตามกฎหมายและมีความรู้ทางด้านกฎหมายพอสมควร รู้เรื่องราวที่จะทำการสืบสวนว่าผิดกฎหมายอะไร จึงจะเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุดสำหรับคดีนั้น และในการปฏิบัติจะต้องเป็นไปในขอบเขตของกฎหมาย

- 2) ผู้สืบสวนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้หลายๆด้าน โดยจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นด้านกฎหมาย เล่ห์เหลี่ยมต่างๆ ของคนร้าย วิทยาการสมัยใหม่ สภาพความเป็นอยู่ สภาพสังคมของแต่ละท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานสืบสวน
- 3) มีความตั้งใจจริงในการทำงาน เนื่องจากงานสืบสวนเป็นงานที่มีความยากลำบาก ต้องอดทนไม่ย่อท้อ เบื่อหน่าย ถึงแม้จะมีอุปสรรคก็ไม่ละความพยายามในการสืบสวน
- 4) ต้องมีความสุขรอบคอบ เยือกเย็น ในการสืบสวนอาจต้องพบกับกลลวงของคนร้าย ดังนั้นจึงต้องเป็นผู้ที่มีความสุขุมรอบคอบไม่เชื่อใครง่ายๆ มีเหตุผล
- 5) มีความกล้าหาญ เนื่องจากจะต้องมีการติดตามจับกุมตัวคนร้ายมาลงโทษ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงภัยอันตรายที่อาจจะเกิดจากการกระทำของคนร้ายขณะที่เข้าไปปฏิบัติงาน เช่น ในการเข้าไปทำการสืบสวนหรือติดตามกับสายลับในเขตอิทธิพลของคนร้าย หรือการปลอมตัวเข้าไปในหมู่บ้านของคนร้าย จำเป็นต้องใช้ความกล้าหาญและความพยายามหลีกเลี่ยงการต่อสู้หากเห็นว่าเสียเปรียบก็ไม่ควรแสดงความกล้าหาญเข้าทำการจนได้รับอันตราย
- 6) ในแง่เกี่ยวกับจิตใจของประชาชน ความกล้าหาญอดทนของผู้ริเริ่มทำการสืบสวนย่อมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความอบอุ่นแก่ประชาชน
- 7) ต้องเป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบรู้เท่าทันคนและเหตุการณ์สามารถแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าได้ทันท่วงที ปฏิภาณไหวพริบของเจ้าหน้าที่ต้องเหนือกว่าคนร้ายหรืออย่างน้อยก็จะต้องเท่าเทียมกัน จึงจะสามารถติดตามจับกุมคนร้ายมาลงโทษได้ ปฏิภาณไหวพริบนี้เป็นสิ่งที่อาศัยการฝึกหัดฝึกฝนและความชำนาญประกอบด้วย
- 8) ต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต และวางตัวเป็นกลาง เนื่องจากผู้สืบสวนเป็นบุคคลแรกที่เข้าไปดำเนินการเกี่ยวกับคดีอาญาทั้งปวง โดยทำการสืบสวนหาข้อเท็จจริงว่า ใครผิด ใครถูก ใครจะเป็นผู้ต้องหา มีใครเป็นพยานรู้เห็นบ้าง โดยผู้สืบสวนต้องไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ฟังความข้างเดียว
- 9) เป็นผู้ที่มีความสังเกต ผู้สืบสวนที่มีความสังเกตดี ย่อมหาพินิจจากผู้สงสัยหรืออาจพบของกลางได้ง่าย การเป็นคนช่างสังเกต จดจำ จึงควรมีสมาคมช่วยบันทึกความจำต่างๆ ไว้เพื่อประโยชน์ในการสืบสวน
- 10) จะต้องรู้จักคนมาก การที่ผู้ทำการสืบสวนเป็นคนกว้างขวาง มีเพื่อนฝูงมาก ทำตนให้เป็นทีไว้วางใจรักใคร่นับถือ ย่อมมีโอกาสได้รับความร่วมมือจากบุคคลต่างๆ อีกทั้งความมีน้ำใจเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ก็เป็นสิ่งสำคัญ
- 11) ต้องพยายามศึกษาลักษณะภูมิประเทศ ในท้องที่ของตนให้เกิดความชำนาญคุ้นเคย เมื่อมีคดีเกิดขึ้นก็จะสามารถนึกถึงภาพของสถานที่ออกกว่าคนร้ายมาจากทิศไหนและจะไปทางทิศไหน
- 12) ต้องเป็นคนช่างสงสัย ไม่มองข้ามสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งในบางครั้งมีประโยชน์สำคัญต่อคดีมาก

- 13) มีความละเอียดรอบคอบ ไม่ว่าจะเป็นการค้นหลักฐานก็ดี การรับฟังพยานหลักฐานก็ดี การค้นหาหลักฐานก็ดี ต้องกระทำด้วยความรอบคอบ
- 14) ต้องรู้จักหลักจิตวิทยา ต้องเข้าใจชนิดของบุคคลว่าคนที่มีลักษณะท่าทางอย่างไรจะมีนิสัยอย่างไร ชอบอ่อนโยน เรียบร้อย หรือโผงผางตรงไปตรงมา ซึ่งจะสามารถล่วงความจริงจากบุคคลนั้นได้ง่าย
- 15) ต้องรู้จักรักษาความลับ ผู้สืบสวนจะต้องรู้ว่าข้อความใดควรจะต้องปิดบัง ข้อความใดควรเปิดเผย ต้องระมัดระวัง เพราะพวกคนร้ายมักจะระแวงและมีพวกพ้องคอยเป็นสายลับให้
- 16) ต้องเป็นคน que เก็บความรู้สึกได้ดี ไม่หวั่นไหวต่อเหตุการณ์เฉพาะหน้า บางครั้งอาจจะเกิดความตื่นเต้น เกิดความรู้สึกโกรธเคือง ตื่นกลัว ผู้สืบสวนต้องเก็บความรู้สึกไว้ในใจ ไม่แสดงออกทางใบหน้า หรือกิริยาท่าทาง อันจะเป็นเหตุให้เสียแผนการสืบสวน
- 17) ต้องรู้จักปิดบังตนเอง ในกรณีที่ไม่ต้องการให้ผู้ใดทราบว่าเป็นตำรวจเพราะอาจจะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนได้ ทั้งนี้เพราะไม่อยากเสียเวลาไปเป็นพยานและอาจกลัวว่าจะเกิดอันตรายกับตนเอง หรือบางครั้งการแสดงตนเป็นตำรวจอาจทำให้คนร้ายรู้ตัวหลบหนีไปได้
- 18) ต้องมีศิลปะในการพูดจาซักถาม เพื่อเป็นการโน้มน้าวจิตใจของคู่สนทนาให้ขยายความจริงออกมาให้ได้
- 19) ต้องตื่นตัวต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ผู้สืบสวนจะต้องสดับตรับฟังเหตุการณ์ทั่วไปเฉพาะเกี่ยวกับอาชญากรรมประจำวัน ทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวและวิธีการของคนร้ายจะได้ปรับตัวให้ทันกับคนร้ายได้
- 20) สามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกคนทุกชั้น เนื่องจากการสืบสวน ผู้ที่ให้ข่าวอาจเป็นคนชั้นใดก็ได้
- 21) มีความทรงจำดี ผู้สืบสวนที่ดีจะต้องฝึกให้มีความจดจำอย่างแม่นยำ จดจำเหตุการณ์บุคคล สถานที่ เช่น คดีที่เกิดขึ้นแล้วจำให้ได้ว่าเป็นคดีอะไรใครเป็นคนร้าย วิธีการของคนร้ายเป็นอย่างไร ชอบดำเนินการในสถานที่เช่นไร เวลาไหน
- 22) มีการตัดสินใจดี ผู้สืบสวนที่มีการตัดสินใจได้รวดเร็ว ถูกต้อง จะสามารถทำการสืบสวนได้รวดเร็ว ตรงเป้าหมายและได้ผลดี
- 23) ไม่หุนเหว ควรจะเชื่อคำบอกเล่าของผู้ใดจะต้องพิจารณาเหตุผลให้รอบคอบว่าสมควรเชื่อได้เพียงใด ควรจะได้มีการกลั่นกรองข่าวจากแหล่งข่าวอื่นมาประกอบด้วย
- 24) สนใจศึกษาภาษาท้องถิ่น การได้รู้จักภาษาท้องถิ่นแต่ละถิ่นจะมีประโยชน์ต่อการสืบสวน หาข่าวในท้องถิ่นนั้นๆ
- 25) ต้องปฏิบัติตามระเบียบคำสั่ง ผู้สืบสวนจะต้องรู้และเข้าใจขอบเขตของระเบียบคำสั่งต่างๆก่อนที่จะออกไปปฏิบัติงาน เพื่อมิให้เกิดการผิดพลาด

26) ควรมีบุคลิกที่ดี การปรับตัวของผู้สืบสวน หรือการที่ผู้สืบสวนบางนายมีบุคลิกลักษณะเป็นของตนเองนั้นย่อมทำให้ผู้อื่นพบเห็น หรือเจรจาด้วยความเลื่อมใสสนใจหรือ นับถือยำเกรง และสามารถทำให้บุคคลนั้นๆเปิดเผยความจริงออกมาได้อย่างไม่ปิดบัง

27) มีการเตรียมการที่ดี ผู้ที่จะทำการสืบสวนจะต้องมีการเตรียมพร้อมในด้านปัจจัยต่างๆ อยู่เสมอ เช่น การพกเงิน ควรมีเงินติดกระเป๋าอยู่เสมอ และมีอยู่หลายชนิดทั้งเหรียญและธนบัตร เพื่อที่จะสามารถใช้ได้ทันห้วงที่ต่อเหตุการณ์และความจำเป็นเฉพาะหน้า

28) รู้จักการใช้คน ผู้สืบสวนควรมีผู้เป็นหูเป็นตา การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีก็จะทำให้ได้รับการร่วมมือที่ดี จนมีผู้กล่าวว่า “การทำตัวให้เล็ก เพื่อจะได้รับข่าวใหญ่”

29) นอกจากนี้ความสามารถส่วนตัว พรสวรรค์ของผู้สืบสวนแต่ละคนยังสามารถช่วยให้การสืบสวนคดีต่างๆ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

3. แนวทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับคนหายพลัดหลง

เมื่อมีผู้มาแจ้งเกี่ยวกับคนหายให้พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจที่รับแจ้งความรีบดำเนินการรับแจ้งลงรายงานประจำวัน จัดทำหนังสือพรรณนารอกข้อความลงในรายงานแบบแจ้งรูปพรรณคนหาย (แบบ วท.12/ต.326) พร้อมกับซักถามสาเหตุการหายให้ได้ความละเอียดชัดเจนแล้วดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป โดยถ้าหน่วยงานที่รับแจ้งอยู่ในเขตนครบาล เมื่อรับแจ้งแล้วให้รีบแจ้งเหตุไปยังศูนย์ปฏิบัติการควบคุมสั่งการและสื่อสารข้อมูล กองบัญชาการตำรวจนครบาล และศูนย์สวัสดิภาพเด็ก เยาวชน และสตรี กองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อติดตามหาตัวโดยไม่ชักช้า แล้วให้ออกรายงานดำเนินรูปพรรณคนหาย จำนวน 2 ฉบับ เก็บรวมเรื่องเข้าเล่มไว้ที่หน่วยรับแจ้ง 1 ฉบับ และส่งกองทะเบียนประวัติอาชญากร 1 ฉบับ

1) หากหน่วยงานที่แจ้งอยู่ในเขตภูธร ให้ออกรายงานดำเนินรูปพรรณคนหาย จำนวน 4 ฉบับ เก็บรวมเรื่องไว้ ณ ที่แจ้ง 1 ฉบับ ส่ง วิทยาการจังหวัด 1 ฉบับ ส่งกองกำกับการวิทยาการเขต 1 ฉบับ และส่งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร 1 ฉบับ

2) ให้พนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้ง รีบส่งรายงานดำเนินรูปพรรณคนหายพร้อมด้วยรูปถ่าย (ถ้ามี) ไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร เพื่อประกาศสืบหา

3) หากสงสัยว่าคนหายถูกล่อลวงลักพาไปในทางทุจริตให้รีบติดต่อกับตำรวจท้องที่ ตำรวจทางหลวง ตำรวจรถไฟ ตำรวจน้ำ เพื่อสกัดกั้นตามด่านหรือจุดหมายปลายทางที่ยานพาหนะจะพาคนหายผ่านไปโดยเร็ว

4) ถ้าคนหายเกี่ยวกับการเมือง รายงานด่วนถึงสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 2 ชุด เพื่อพิจารณาให้ตำรวจสันติบาลสืบสวนติดตามเป็นกรณีพิเศษ

5) หากสงสัยว่าคนหายจะถูกทำร้ายถึงตาย ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวผู้แจ้งไปถ่ายรูปถ่ายหรือดำเนินรูปพรรณคนตายไม่ทราบชื่อ ในส่วนกลางให้ดูที่กองทะเบียนประวัติอาชญากร ส่วนภูมิภาคดูได้ที่ วิทยาการจังหวัดหรือ กองกำกับการวิทยาการเขต

6) ให้หัวหน้าสถานีตำรวจมอบหมายให้ตำรวจคนใดคนหนึ่งรับผิดชอบในการสืบสวนติดตามหาตัวคนหาย โดยให้ไปรู้จักกับบ้านผู้แจ้ง หรือบ้านผู้ปกครองคนหายและเยี่ยมเยียนเป็นระยะ ทุก ๆ 7 วัน 15 วัน 1 เดือน 2 เดือน และ 3 เดือน

7) เมื่อครบกำหนด 3 เดือนแล้วยังไม่ได้ตัวคนหายคืนให้หัวหน้าสถานีตำรวจรายงานผลการสืบสวนติดตามแบบการสืบสวนติดตามคนหาย (แบบ วท.12/2, ต.326) โดยแจ้งไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร และถ้าเป็นส่วนภูมิภาคให้ส่งแบบการสืบสวนติดตามคนหายเพิ่มเติมไปยังวิทยาการจังหวัดและกองกำกับการวิทยาการเขต อีกด้วย

8) ระหว่างที่สถานีตำรวจต่าง ๆ รับแจ้งคนหายไว้แล้ว ให้กำชับผู้แจ้งด้วยว่า หากได้ตัวคนหายคืนเมื่อใดให้รีบแจ้งถอนคืนโดยเร็ว และเมื่อได้รับแจ้งถอนคืนแล้วให้สถานีที่รับแจ้งทำการรับแจ้งถอนคืนไปยังกองทะเบียนประวัติอาชญากร และวิทยาการจังหวัด กองกำกับการวิทยาการเขต เพื่อถอนประกาศสืบหาและระงับการสืบหา

ในส่วนของกองทะเบียนประวัติอาชญากร

2. ฝ่ายทะเบียนประวัติอาชญากร 1 กองทะเบียนประวัติอาชญากร เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ โดยจะรับแบบแจ้งรูปพรรณคนหาย วท.12/1 – ต.326 แบบแจ้งผลการได้ตัวคนหายได้คืน วท. 12/2 – ต.326 และแบบสืบสวนติดตามคนหาย วท.12/3 – ต.326

2. ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของแบบรายงานต่าง ๆ

3. จัดพิมพ์ประกาศสืบหาคนหาย ถอนประกาศสืบหาคนหายแล้วส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

ผู้บัญชาการตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ผู้บังคับการสายตรวจปฏิบัติการพิเศษ ผู้กำกับการอำนวยการภาค 1-9 ผู้กำกับการศูนย์สืบสวนภาค 1-9 ผู้อำนวยการกองหนังสือเดินทางต่างประเทศ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หัวหน้าสถานีวิทยุกระจายเสียงพิทักษ์สันติราษฎร์ หัวหน้าสถานีวิทยุกระจายเสียงสามยอด หัวหน้าสถานีวิทยุทหารอากาศ ผู้กำกับการศูนย์ปฏิบัติการควบคุมสั่งการและสื่อสารข้อมูล ผู้กำกับการศูนย์สวัสดิภาพเด็ก เยาวชนและสตรี กองบัญชาการตำรวจนครบาล ผู้กำกับการกองกำกับการสืบสวนนครบาล 1-9 และผู้กำกับการวิทยาการเขต

4. หลังจากออกประกาศสืบหาคนหายไปแล้วเป็นระยะเวลา 3 เดือน ยังไม่ได้รับแจ้งผลการได้ตัวคนหายคืนให้ดำเนินการดังนี้

4.1 ทำบัญชีรายชื่อคนหายเพื่อตรวจสอบกับสถานีตำรวจที่รับแจ้ง พร้อมทั้งเตือนให้พนักงานสอบสวนรายงานแบบการสืบสวนติดตามคนหาย วท. 12/3 – ต.326

4.2 ทำหนังสือถึงผู้ปกครองหรือผู้แจ้ง โดยสอบถามถึงการได้ตัวคนหายคืนหรือไม่ หากพบตัวแล้วให้รีบไปแจ้งถอนกับสถานีตำรวจที่แจ้งหายไว้

4. ขั้นตอนการปฏิบัติ / การรวบรวมคดีข้อมูลคนหาย / วิธีการติดตามคนหาย

1) กรณีมีผู้แจ้งกับเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ ให้สายตรวจรีบเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคนหายให้เร็วและมากที่สุด แล้วรีบแจ้งรายละเอียดให้สถานีตำรวจช่วยกระจายข่าวค้นหาทันที จากนั้นให้ผู้แจ้งไปพบพนักงานสอบสวน

2) กรณีพนักงานสอบสวนได้รับแจ้งเองให้พนักงานสอบสวนเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคนหายให้เร็วและมากที่สุด แล้วรีบแจ้งรายละเอียดให้ สถานีตำรวจช่วยกระจายข่าวค้นหาทันที และให้สายตรวจที่รับผิดชอบพื้นที่ไปสืบสวนหาข้อมูลรายละเอียดจากจุดที่หายหรือบ้านของผู้หาย

3) พนักงานสอบสวนลงประจำวันรับแจ้ง แล้วดำเนินการดังนี้

- ทำตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับลักษณะที่ 14 บทที่ 3
- ส่งข้อมูลไปในฐานข้อมูล SMS คนหายพลัดหลงของตำรวจใน แต่ละพื้นที่
- ส่งข้อมูลให้มูลนิธิกระจกเงา วิทยุชุมชน TV หนังสือพิมพ์
- ถ้าเป็นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ส่งข้อมูลให้ศูนย์สวัสดิภาพเด็ก เยาวชนและสตรี กองบัญชาการตำรวจนครบาล (ศตส.บชน.) (02-629-9900)

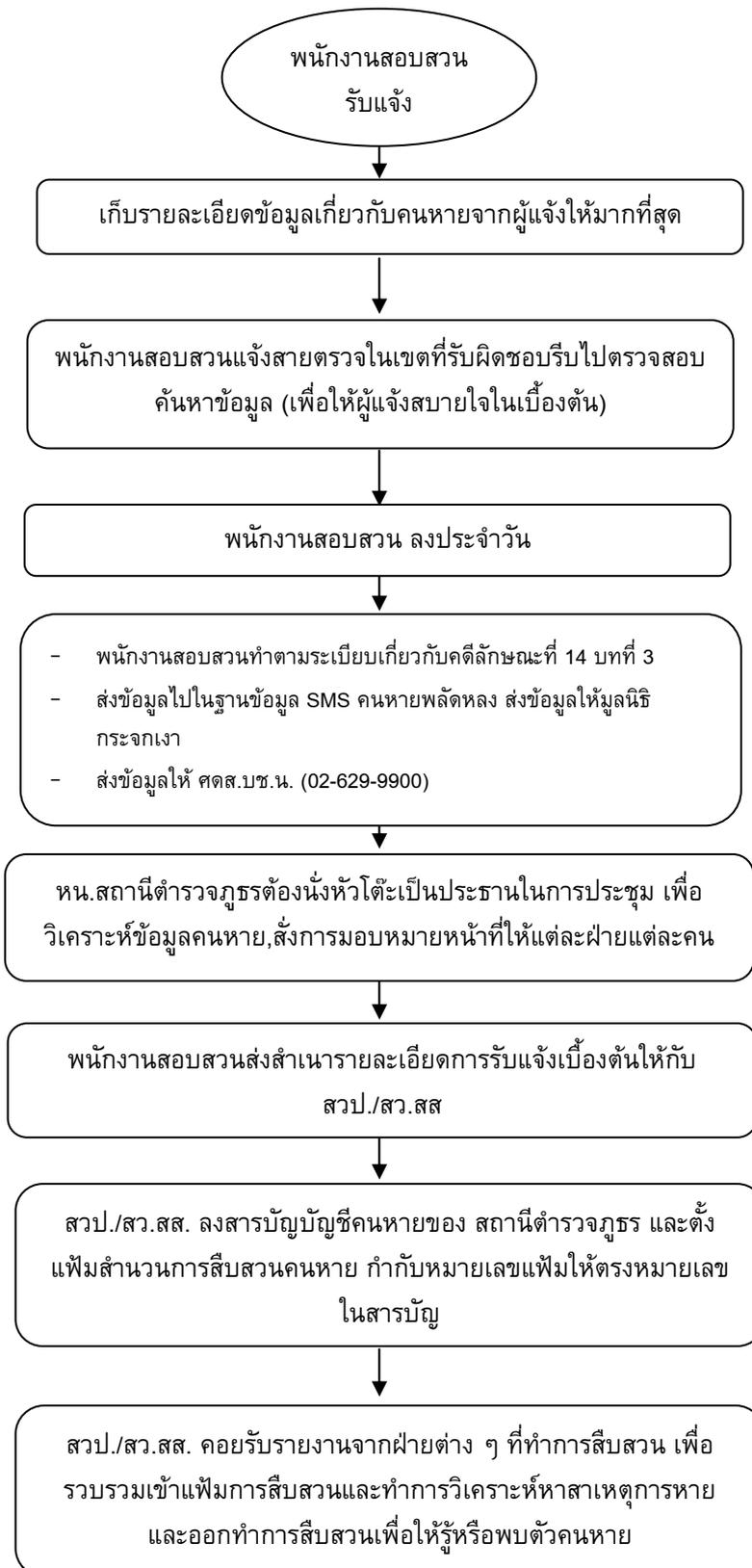
4) หัวหน้าสถานีตำรวจ ต้องนั่งหัวโต๊ะเป็นประธานในการประชุม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลคนหาย สั่งการมอบหมายหน้าที่ให้แต่ละฝ่ายแต่ละคนทำการสืบสวนค้นหา คนหาย โดยอาศัยสืบหาจากฐานข้อมูลต่างๆ เช่น ประกันสังคม กรมการขนส่งทางบก สถานพยาบาล ทะเบียนราษฎร เรือจำ สถาบันนิติเวช ฯลฯ

5) พนักงานสอบสวนส่งสำเนารายละเอียดการรับแจ้งเบื้องต้น ให้กับ สารวัตรป้องกันปราบปรามและสารวัตรสืบสวน

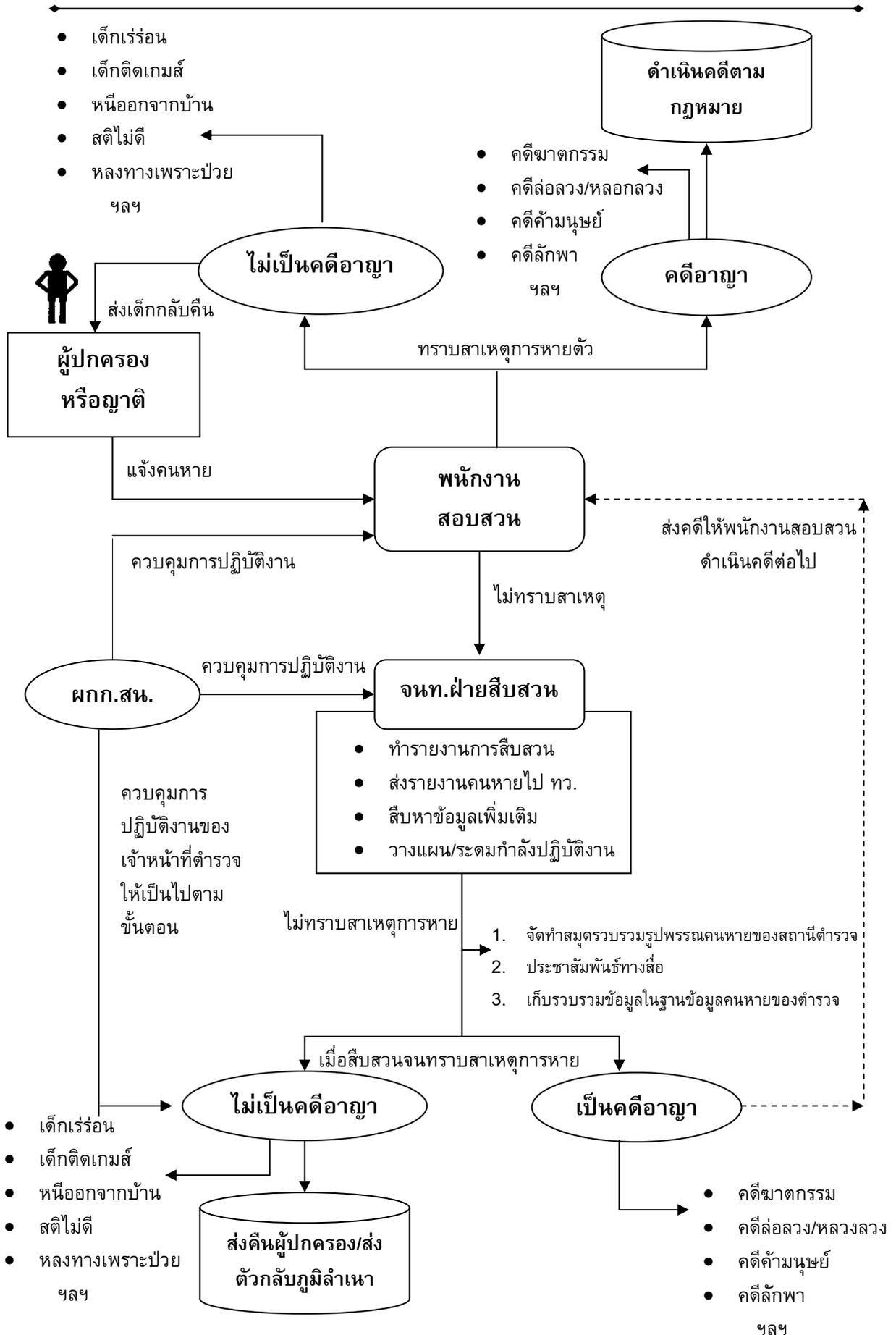
6) สารวัตรป้องกันปราบปราม และสารวัตรสืบสวน ลงบัญชีคนหายของสถานีตำรวจ และตั้งแฟ้มสำนวนการสืบสวนคนหายกำกับหมายเลขแฟ้มให้ตรงหมายเลขในสารบัญแฟ้มคนหายประจำสถานีตำรวจ

7) สารวัตรป้องกันปราบปราม และสารวัตรสืบสวน คอยรับรายงานจากฝ่ายต่างๆ ที่ทำการสืบสวน เพื่อรวบรวมเข้าแฟ้มสำนวนการสืบสวนคนหาย เพื่อทำการวิเคราะห์หาสาเหตุการหาย ตลอดจนวางแผนและทำการสืบสวนหาตัวคนหายอย่างต่อเนื่อง

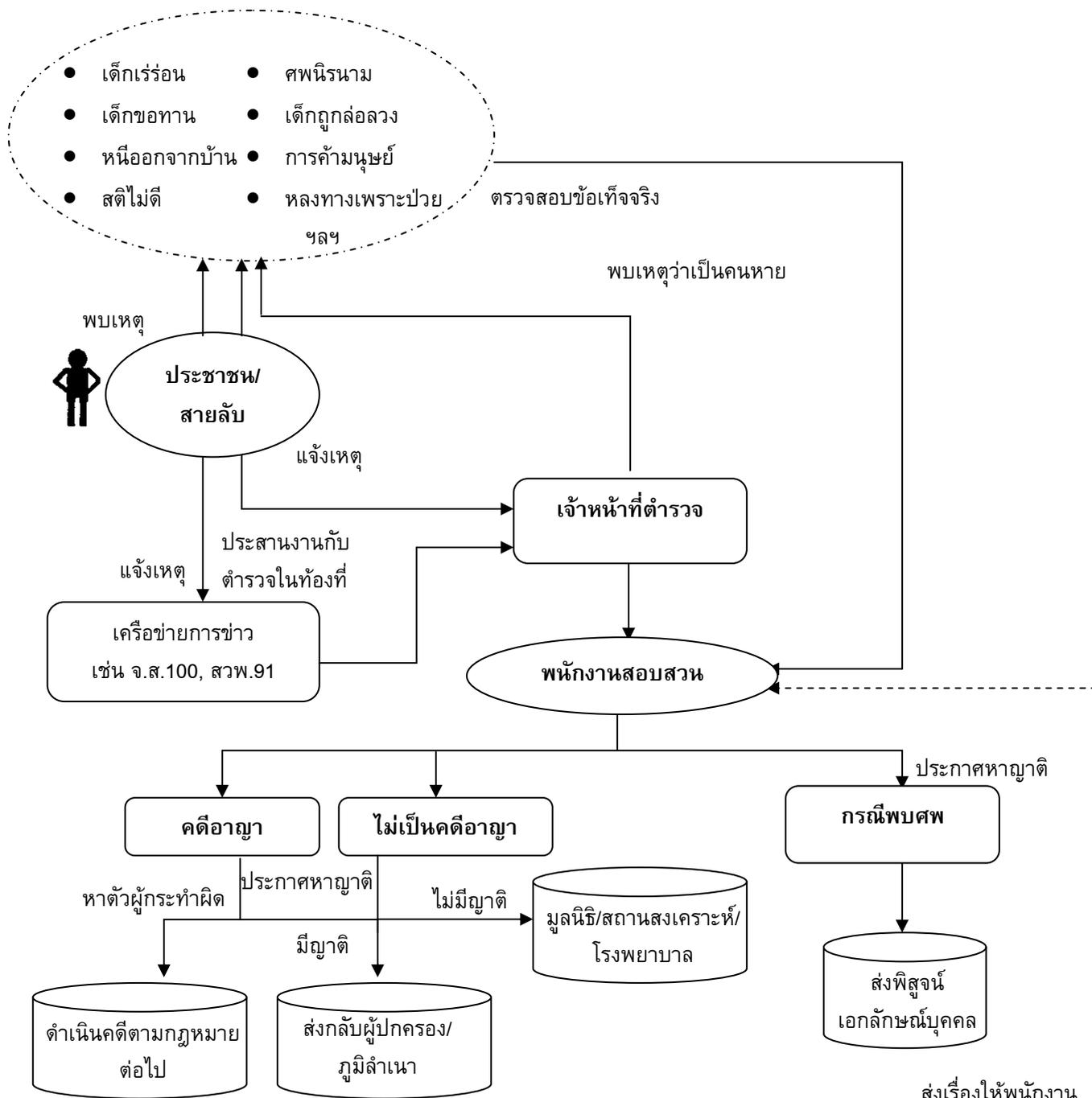
แผนภาพที่ 1 ขั้นตอนการปฏิบัติ / การรวบรวมคดีข้อมูลคนหาย / วิธีการติดตาม
คนหายให้ได้ผล

บทที่ 3 : ขั้นตอนและวิธีการสืบสวนและสอบสวนติดตามคนหาย

แผนภาพที่ 2 ขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อมีการแจ้งคนหายระดับสถานีตำรวจ

บทที่ 3 : ขั้นตอนและวิธีการสืบสวนและสอบสวนติดตามคนหาย

1. จัดทำสมุดรวบรวมรูปพรรณคนหายของสถานีตำรวจ
2. ประชาสัมพันธ์ทางสื่อเพื่อสืบหาญาติ
3. เก็บรวบรวมข้อมูลในฐานข้อมูลคนหายของตำรวจ

แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจกรณีพบตัวคนหาย/พลัดหลง/ศพนिरนาม

5. แบบแจ้งรูปพรรณเกี่ยวกับคนหายพลัดหลง

แบบแจ้งรูปพรรณคนหายพลัดหลงแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

2. แบบแจ้งรูปพรรณคนหาย (วท.12/1- ต.326) กำหนดขึ้นใช้สำหรับพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งกรอกข้อความเกี่ยวกับการรับแจ้งคนหายลงในแบบฟอร์มสถานีตำรวจในพื้นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาลให้ใช้แบบรายงานนี้ จำนวน 2 ฉบับ สถานีตำรวจในส่วนภูมิภาคใช้จำนวน 4 ฉบับ รายละเอียดในแบบฟอร์มระบุชื่อสถานีตำรวจ เช่น ชื่อผู้แจ้ง ชื่อคนหาย ภูมิลำเนาคนหาย ตำหนิรูปพรรณต่างๆ ของคนหาย ฯลฯ

2. แบบแจ้งผลการได้ตัวคนหายคืน (วท.12/2-ต.326) กำหนดขึ้นใช้สำหรับพนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่ใช้กรอกข้อความต่างๆ หลังจากได้ตัวคนหายคืนแล้ว ลักษณะแบบฟอร์มระบุรายละเอียด เช่น ชื่อสถานีตำรวจ ชื่อคนหายได้คืน เหตุที่ได้ตัวคนหายคืน สถานที่พบตัว ฯลฯ

3. แบบแจ้งการสืบสวนติดตามคนหาย (วท. 12/3-ต. 326) กำหนดขึ้นใช้สำหรับพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่กรอกข้อความลงในแบบฟอร์ม ซึ่งระบุลักษณะการสืบสวนติดตามคนหายไว้ เช่น สถานีที่รับแจ้ง ผู้รับผิดชอบในการสืบสวนติดตาม รายการเยี่ยมเยียนผู้ปกครองคนหาย รายละเอียดการสืบสวนติดตามครั้งที่..... เป็นต้น

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
แบบแจ้งรูปพรรณคนหาย

รูปถ่าย
คนหาย

สถานีตำรวจ อำเภอ..... จังหวัด.....
คนหายเลขที่..... ปจว. ข้อ รับแจ้งวันที่..... เดือน..... พ.ศ..... เวลา..... น.
คนหายเมื่อวันที่.....เดือน..... พ.ศ..... เวลา..... น.
ชื่อผู้นำความแจ้ง..... เลขที่..... หมู่ที่..... ถนน, ซอย..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด..... โทรศัพท์..... โทรสาร.....
เกี่ยวข้องกับผู้หายโดยเป็น บิดา, มารดา, พี่น้อง, ญาติ, เพื่อน, นายจ้าง, บุคคลอื่น,

รายละเอียดคนหาย	ชาติ	การศึกษา	อาชีพ
ชื่อจริง..... อายุ.....ปี	☐ ไทย	☐ ไม่มี	☐ นักเรียน/นักศึกษา
ชื่อแฝง.....	☐ จีน	☐ ป.๑-๖	☐ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
วัน เดือน ปี เกิด.....	☐	☐ ม.๑-๓	☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
หมายเลขประจำตัวประชาชน.....	☐	☐ ม.๔-๖	☐ ไม่มีอาชีพ
	☐	☐ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	☐

ชื่อบิดา, มารดาคนหาย ชื่อญาติ..... ชื่อเพื่อนสนิท.....

ภูมิลำเนาเดิมก่อนหาย เลขที่..... หมู่ที่..... ถนน, ซอย..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ภูมิลำเนาขณะหาย เลขที่..... หมู่ที่..... ถนน, ซอย..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

รูปพรรณคนหาย

รูปร่าง	ส่วนสูง	ผิวเนื้อ	ใบหน้า	ศีรษะ	ผม
☐ เตี้ย	☐ ไม่ถึง ๑๐๐ ซม.	☐ ขาว	☐ กลม	☐ โด	☐ ดำ
☐ สูง	☐ ๑๐๐ - ๑๒๐ ซม.	☐ ขาวเหลือง	☐ รูปไข่	☐ เล็ก	☐ แดง
☐ สั้นทัด	☐ ๑๒๑ - ๑๔๐ ซม.	☐ ดำ	☐ ยาว	☐ ทุย	☐ สั้น
☐ อ้วน	☐ ๑๔๑ - ๑๖๐ ซม.	☐ ดำแดง	☐ สามเหลี่ยม	☐ โหนก	☐ ยาว
☐ ผอม	☐ เกิน ๑๖๐ ซม.		☐ สี่เหลี่ยม	☐ แหลม	☐ ดัด
หู	คิ้ว	ตา	จมูก	ริมฝีปาก	คาง
☐ กลม	☐ ดก	☐ โด	☐ เซ็ด, รัน	☐ หนา	☐ ยื่น
☐ สามเหลี่ยม	☐ บาง	☐ พอง	☐ เล็ก	☐ บาง	☐ สั้น
☐ สี่เหลี่ยม	☐ คิ้วต่อ	☐ เล็ก	☐ ใหญ่	☐ ยื่นบน, เซ็ด	☐ ป้าน
☐ กาง	☐ โคน	☐ ลึก	☐	☐ ยื่นล่าง, แปะ	☐ เหลี่ยม
☐ ยาน	☐	☐ ชั้นเดียว	☐	☐	☐ บุ่ม

ลำเนียงพูด เหนือ ใต้ อีสาน กลาง

ตำหนิหรือแผลเป็น.....

ลายสัก.....

ลักษณะพิการและนิสัยที่เห็นได้ชัด.....

ก่อนหายมีสาเหตุ.....สถานที่ควรสืบ.....

เครื่องแต่งกายเมื่อวันที่หายไป.....ทรัพย์สินของที่นำติดตัวไป.....

สันนิษฐานว่าหายไปโดย สมครใจ, ถูกล่อลวง, เป็นอันตราย, หลงทาง, ลักพา, การเมื่อง
พบตัวแล้วให้ส่งตัวไปที่.....ผู้รับผิดชอบในการสืบสวนติดตาม.....

ลงชื่อพนักงานสอบสวน.....

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
แบบแจ้งผลการไต่ตัวคนหายคืน

รูปถ่าย
คนหายได้คืน

สถานีตำรวจ อำเภอ..... จังหวัด.....
คนได้คืนเลขที่..... ปจว. ข้อ รับแจ้งวันที่..... เดือน..... พ.ศ..... เวลา..... น.
ชื่อคนได้คืน..... ได้คืนเมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....
คนได้คืนรายนี้ได้แจ้งความหายไว้ที่สถานีตำรวจ..... อำเภอ..... จังหวัด.....
ตามทะเบียนคนหายเลขที่..... เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ..... เวลา..... น.
ชื่อผู้นำความแจ้ง..... เลขที่..... หมู่ที่..... ถนน, ซอย.....
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

เหตุที่พบตัว	☐ เจ้าหน้าที่ตามพบ	☐ กลับมาเอง
	☐ ผู้ปกครองตามพบ	☐ คนหายแจ้งข่าว
	☐ มีผู้นำส่ง	☐ อื่นๆ.....

สถานที่พบตัว	☐ โรงแรม	☐ บ้านญาติ
	☐ สถานบริการ	☐ บ้านเพื่อน
	☐ วัด	☐ บ้านผู้แจ้ง
	☐ โรงพยาบาล	☐ เร็ร้อน
	☐ สวนสาธารณะ	☐ อื่นๆ.....

เหตุที่หายไปเนื่องจาก	☐ ถูกล่อลวง	☐ คับแค้นในครอบครัว
	☐ ได้รับอันตราย	☐ ไปทำงานทำ
	☐ หลงทาง, พลัดหลง	☐ ไปต่างจังหวัด
	☐ ลักพา	☐ กลับไปอยู่บ้านเดิม
	☐ ต้องคดี	☐ ไปมีครอบครัว
	☐ สติฟั่นเฟือน, วิกลจริต	☐ อื่นๆ.....

ให้แจ้งถึงพฤติการณ์รายละเอียดของเหตุที่หายจนได้พบตัวคืนมา.....

พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการในเรื่องนี้ไปแล้วอย่างไร กับใคร และในข้อหาอะไร.....

ได้อบรมสั่งสอนคนได้คืนอย่างไรบ้าง.....

หมายเหตุ.....

(ลงชื่อ)..... พนักงานสอบสวน
(.....)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
แบบแจ้งการสืบสวนติดตามคนหาย

สถานีตำรวจ อำเภอ..... จังหวัด.....

คนหายเลขที่..... ชื่อ..... รับแจ้งวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ผู้รับผิดชอบในการสืบสวนติดตาม.....

เยี่ยมผู้ปกครองคนหาย.....

ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....ปจว. ขออกไป..... ขอกลับ.....

" ๒ " " " " "

" ๓ " " " " "

" ๔ " " " " "

" ๕ " " " " "

รายละเอียดในการสืบสวนติดตาม.....

ครั้งที่ ๑

" ๒

" ๓

" ๔

" ๕

หมายเหตุ.....

ลงชื่อ.....

(.....)

หัวหน้าพนักงานสอบสวน

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ประกาศ กงทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ฉบับที่ 291/2544

เรื่อง สืบหาคนหายพลัดหลง

ด้วย กงทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้รับแจ้งรูปพรรณคนหายพลัดหลง จากพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เพื่อออกประกาศสืบหาคนหายพลัดหลง ตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 14 บทที่ 3 ดังนี้

คำนำหน้า พญ.	ชื่อ	ศัพร	ชื่อสกุล	บุญเกษมสันติ
	ชื่ออื่น		ชื่อสกุลอื่น	
	ชื่ออังกฤษ			
	เพศ หญิง	เชื้อชาติ ไทย	สัญชาติ ไทย	เกิดวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2496
	การศึกษา		อาชีพ รับราชการ	
	การแต่งกาย			
	ส่วนสูง	ชม. น้ำหนัก	กก. รูปร่าง	ผอม
	ผิว ขาว	ผม ดำ	ตา โด	
	ดำหนิ			
	ลายสัก			
	ลักษณะพิการ			

วันเดือนปีที่หาย 21 กุมภาพันธ์ 2544 เวลา น. ถึง 21 กุมภาพันธ์ 2544 เวลา น.
 สถานที่หาย 700/5 แขวงมักกะสัน อำเภอ ราชเทวี จังหวัด กรุงเทพฯ
 ข้อเสนอฐานการหาย
 สถานที่ควรสืบ

เลขที่คนหาย 271/2544 ของ สน.พญาไท บก.น.1

พ.จ.ส.ผู้รับผิดชอบ พ.ต.ท.ดำรงพงษ์ เพ็ชรสุ

กงทะเบียนประวัติอาชญากร จึงขอประกาศให้ทราบทั่วกันและให้ทุกหน่วยงานช่วยติดตามสืบหา หากผู้ใดพบเห็น หรือรับตัวไว้ หรือทราบแหล่ง/สถานที่อยู่ของคนหายพลัดหลงข้างต้น ขอให้รีบแจ้งพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือ กงทะเบียนประวัติอาชญากร เพื่อดำเนินการต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ 6 มีนาคม

พันตำรวจเอก

(บัญชา จารุจارت)

รองผู้บังคับการฯ ปฏิบัติราชการแทน
ผู้บังคับการกงทะเบียนประวัติอาชญากร

งาน 4 กงกำกับกร 1

กงทะเบียนประวัติอาชญากร

โทร. 2051350

ประกาศ กงทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ฉบับที่ 53/2544
เรื่อง ถอนประกาศสืบหาคนหายพลัดหลงได้พบตัวคืน

ตามที่ กงทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ออกประกาศสืบหาคนหายพลัดหลง เพื่อให้ทุกหน่วยงานติดตามสืบหาไว้ นั้น บัดนี้ พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ได้แจ้งการพบตัวคนหายพลัดหลงคืนแล้ว ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

- 1) คำนำหน้า นาย ชื่อตัว : ยุทธนา ชื่อสกุล : ไชยวาทีน
ชื่อภาษาอังกฤษ :
เลขคนหายที่ : 190/2543 ของ สถานีตำรวจภูธร.เมืองลำปาง จังหวัดลำปาง
ตามประกาศสืบหายเดิมฉบับที่ : 210/2543 ลง : สถานีตำรวจภูธร.เมืองลำปาง จังหวัด
ลำปาง
วันที่พบตัว/ได้คืน : 31 มกราคม 2544 สาเหตุที่หายไป : ได้รับอันตราย
กงทะเบียนประวัติอาชญากร จึงขอแจ้งถอนรายชื่อคนหายพลัดหลงตามประกาศสืบหาย เดิม
ข้างต้น เพื่อให้ทราบทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2544

พันตำรวจเอก

(บัญชา จารุจารีต)

รองผู้บังคับการฯ ปฏิบัติราชการแทน
ผู้บังคับการกงทะเบียนประวัติอาชญากร